

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

Alij actus ex metu justè incusso.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

inter vivos esse validos. Ratio aliorum est, sic de Lu-
gus citandus n. 135. quia si contractus sunt valide ex
sententia facti ex metu gravi; ergo, multo magis
ex levi. Sed nos, qui hoc antea dicens, præcedenti
non admittimus, aliam rationem mox num. 4. proferemus.

Præterea quoniam contractus iniustus ex metu gra-
vi rescindi solet à iudice, ut supra innuimus, quæ-
ritur & hic, an etiam iniustus ex metu levi à iudice res-
cindatur, & facilis, communisque est responsio ne-
gativa; ne enim detur ansa litibus, ita iuribus sanc-
tus est.

Superest ergo controversia, quid in foro con-
scientiæ? Rescindi docet nonnulli, cum Castro P. l. 1.
p. 1. n. 2. atque adeo eum, qui accepit aliquid ex huius-
modi contractu, teneri ante omnem sententiam restituere
ita, quia etiam qui levi metu inquit, injuriam facit.
At alii cum Medina Cod. de restit. q. 3. causa 2. vers. si fiat
remissio, Pontio, l. 3. de mar. cap. 10. n. 5. hæc duo negant,
cum enim nec in foro conscientiæ rescindi posse, nec
exorta tali metu esse sub obligatione restituenda. Cum
his posterioribus ego sentio, & ratio hujus, & doctrina
date num. 2. sit, quia metu levis est in potestate patientis
metum, hoc est, facile illum homo repellere valeat, illique
non acquiescere, ideo enim est & appellatur levis; qua-
re qui non repellit, præsumitur etiam in conscientia fo-
re libere velle contrahere, nec ipsi factam esse injuriam
ob alio; libere enim, & sine injuria tibi donator con-
trahere mihi videtur; tam leve impedimentum, tam le-
viter obstitens (ut supponimus; non secus esset metus
gravis non levis) à te removere, cum facile posses, ultro
negligis.

Hanc rationem Castro Palau l. 2. & de Lugo tit. 1.
de iust. d. 22. n. 134. sine, referunt ex Pontio; verum ne
stant quidem (quod mirum est) solvere; Certe, ex
ipso Castro Palao, d. 1. p. 1. n. 10. aliisque, contractus iniustus
ex metu gravi iuste incusso sunt validi, quia per metum ju-
stum, nulla fit, ut pos etiam mox §. sequenti dicemus,
contrahenti injuria: at in casu nostro nulla ita fit con-
tractabilis injuria, ergo, &c. Idem Castro Palau l. 1. p. 1. n. 2.
num. 4. docet contractum initum per importunas preces,
scilicet metu levi per Thomam Sánchez lib. 4. de mar.
cap. 7. n. 7. contineri valdum esse, quia, illas facile
item potest quis repellere: ergo.

Obijcit de Lugo tom. 1. de iust. d. 22. sect. 7. n. 142.
contractus initus per dolum leviem est, saltem ex parte
injustus, pro portione scilicet, qua dolum est levis dat
causam contractui, & saltem, pro rata aliqua, restitui de-
bet ea, quæ ex illo dolo levi conquiruntur; nam pari
modo quæ ex consilio levi alicujus aguntur, impurantur
saltem ex parte dantis consilium, quatenus cum aliis con-
siliis in concurrat ad actionem. Licet igitur metus levis
leviter concurrat, leviterque commoveat hominem ad
contrahendum, tamen dat, saltem ex parte, causam
contractui, & consequenter incutiens metum illum te-
metum, saltem ex parte, facit injuriam, adeoque saltem pro
rata injuria, ad restitutionem tenebitur.

Respondet, Quicquid sit de doctrina anteceden-
tis, certe pro casu nostro adest manifesta disparitas. Qui
enim dolum patitur, cum fallatur, quamvis leviter non
habet in se principium tollendi illam, quamvis leviem
dolum, ideo non voluntarie, etiam quoad illam partem
se gessisse nullo modo præsumi potest. At metum leviem
patiens, videt eum esse metum leviem, & facile illum
posse abs se totaliter rejicere, & tamen non rejicit: qua-
re nunquam concedendum est Joanni de Lugo metum
leviem reipsa influere in consensum, nec ut unicum mo-
tivum, nec ut partiale. Ratio est jam dicta, quia, cum fa-
cile possit leviem metum à se quis tollere, si non tollit,
non consensit, seu non consentire præsumitur ex vi me-
tus; sed ex sua libertate. Atque ex hoc patet ad illud de
consilio levi. Consilium enim quamvis leve partialiter
influit, unde non est mirum, quod illud dans teneatur
ad restitutionem, saltem juxta consilii mensuram; at no-
nne metus non influit, ut dictum est.

8. Ex opinione aliorum num. 4. lata inferitur eum,
qui consensit ex importunis solis precibus, vel ex puro
metu reverentiali, quæ in sententia aliquorum metum
affectu leviem diximus supra, §. 1. n. 8. & 9. inferitur, in-
quam, non teneri stare contractui, atque adeo eum,
qui ex ejusmodi contractu aliquid accepit, teneri re-
stituere: Unde mulier, vel filius, vel subditus, qui à
tali metu reverentiali, vel dictis precibus ductus, Maria-
to, Patri, Superiori fidejubeat, etiam cum debitis so-
lemnitatibus, solvere legata, seu aliud quidpiam pro-
mittat, vel hereditatem renuntiet, &c. non tenebitur
ex hac opinione, prædictis contractibus stare, immò si
quid ex vi horum forte solvit, poterit se clam compen-
sare, quando aliam non habet viam recuperandi suum,
& is, qui aliquid accepit ex iisdem contractibus, tenetur
ante omnem sententiam in conscientia restituere. Ita
Castro P. l. 1. n. 2. d. 1. p. 1. n. 3. Ratio est, quia in hac sen-
tentia contractus ex metu levi initus rescinditur, & obli-
gatorius in foro conscientiæ non est.

At verò ex doctrina à nobis allata eodem num. 4.
inferitur contrarium, hoc est, ejusmodi contractibus statu-
dum esse, & illum filium, uxorem, subditum teneri solve-
re, nec ab iisdem, si quid solverint, posse intentari clan-
culam compensationem, & qui aliquid ex horum con-
tractuum vi accepit, non teneri restituere. Ratio est; quia
per nos, non est iniuriolus, atque adeo est obligatorius
ejusmodi contractus.

Hæc sententia probabilior mihi est, ut vidimus: con-
traria, saltem propter bonorum auctorum reverentiam
probabilis est, illamque, ejusque illationes num. præceden-
ti dictas sequi tuto potes. Vide Tancred. l. 4. d. 9. de ma-
trim. contra Pontium pro ea argumentem.

10. Qui auctores, ut Petr. Navarr. lib. 3. de restit.
cap. 1. d. 7. num. 332. Sarmiento lib. 2. select. cap. 11. num. 10.
recte advertunt non omnia, quæ faciunt subditi, ob reve-
rentiam superiorum, esse in conscientia modo dicto
num. 4. rescindenda, multa enim agunt, v. g. filii, ut pa-
rentibus gratificentur, quæ licet aliter non facerent,
libenti tamen animo faciunt. Solum ergo ea etiam in
ipsorum sententia rescissioni sunt obnoxia, quæ à subdi-
tis fiunt quasi coactis, & voluntate omnino repugnan-
te, sed præ timore, & reverentia contradicere non au-
dentibus.

Matrimonium ex metu levi iniustum.

11. Matrimonium contractum ex metu gravi injuste
ad illud extorquendum incusso, invalidum est, ex su-
pra dictis, at contractum ex metu levi estne invalidum?
Quamvis inodò num. 4. statuerimus ceteros contractus
ex metu levi iniusto celebratos validos esse, tamen de
matrimonio potior apparet difficultas, quia cum sit in-
dissolubile, ac perpetuum vinculum, debet esse omnino
& perfecte liberum, atque adeo, dicit aliquis, ne levi qui-
dem metu extortum.

12. Dico esse probabile matrimonium metu levi in-
iuste ad hoc incusso celebratum, nullum esse in foro con-
scientiæ, idque potissimum propter dictam rationem
perfecti consensus ad matrimonium requisiti: & Sanch.
l. 4. mar. d. 17. num. 2. de Lugo tom. 2. de iust. d. 22. sect. 7.
n. 141. sine; at multò esse probabilius validum in eodem
foro esse, tum jure naturæ, tum positivo: ita idem San-
chez ibid. Pont. lib. 3. de mar. cap. 18. num. 1. alique. Ratio
potissima est, quia cum metus levis sit in potestate ma-
trimonium contrahentis, & facile illum, is depellere pos-
sit, si non depellit, libere, & perfecte sine ulla coactione
contrahit, & cum perfectissima libertate consentit, ut ex
supradictis à n. 4. patet, ex quo ratio præcedentis senten-
tiæ solvi utcumque possit.

Alii actus ex metu levi iniusti.

13. Non vitari hos actus colligitur ex dictis; sunt
enim absolute voluntarii, nec injuriam patiuntur ex levi
metu

metu qui facile repellitur potest, ergo non est caput, unde claudicant.

§. VII. Quid operetur metus gravis, vel levis jussu incussus?

Contractus ex metu levi, vel gravi jussu.

1. Si quando quis, V. G. Petrus minetur alicui, tollere, vel non tribuere id, quod ab ipsius Petri libertate dependet, non cadit in questionem, an per eum metum contractus quicunque initus valeat: vellet enim sine controversia. Ita Castro 9. tom. 1. tr. 2. d. 1. p. 7. num. 2. Sanchez, de matr. lib. 4. d. 5. numero 18. Ita V. G. Petrus alicui committatur: Nisi contrahas cum mea filia nati-
*monium, nequaquam tibi clariorum centum aureos, vel tol-
lam a te equum, quem tibi commodavi.* Certe matrimo-
nium ex hac comminatione contractum validum erit. Ratio est quia tunc non jam terretur metu mali, seu pœ-
næ, sed spe præmii, vel mercedis excitatur: spes autem seu boni expectatio auget, ut supra dixi, voluntarium, non minuit.

2. De vero igitur metu, sive gravi, sive levi, si sit jussu incussus ad extorquendum contractum, adhuc dico, illum non irritare, sed esse contractum in utroque jure naturæ, & Ecclesiastico validum. Ita Castro 9. l. c. p. 10. Sanchez, cit. d. 13. num. 3. Pont. cit. cap. 10. Ratio est, quia radi-
unde nullus sit, vel rescindi possit contractus, est injuria, quæ fiat contrahenti, at nulla injuria fit ei, qui sibi causa est metus: ergo, &c. quid enim tibi injuriæ itogo, si dicam: Nisi mihi hoc vendas, accusabor te jussu de homicidio à te patratore gratiam potius à te numero, quippe, tibi propono hoc reme-
dio malum punitionis tibi debita posse non difficulter effugere.

Matrimonium ex metu quocunque jussu incussu.

3. Quid de Matrimonio? idem esto judicium ex probabiliore sententia, sive metus a lege sive ab alio quocunque proveniat. Ita Sanchez citat. d. 13. num. 3. Pont. cit. cap. 13. Less. lib. 2. cap. 17. d. 6. numero 41. de Lugo de justit. tom. 2. d. 22. sect. 7. numero 159. Ratio est, quia etiam in matrimonij contractu tota ratio illius irrita-
tionis est injuria, quæ fiat in illo contrahendo: at in casu nostro non fit injuria, ut patet ex numero precedente, ergo, &c.

Dices, at matrimonium debet esse perfectè liberum, quæ libertas certè læditur per metum etiam jussu incussu ad extorquendum matrimonium. Respondeo non lædi injustè, sed justè; matrimonium autem debet esse perfectè liberum libertate non læsa injustè, non verò libertate quomodocunque perfectè: sic à Castro Palao respondetur huic rationi; sed quia alicui videri poterit rationi non plene satisfieri, addè & auctoritatem multo-
rum, ut Covarr. Manuèl. Gutier. aliorumque apud cita-
tos, asserentium ejusmodi matrimonium nullum esse, non puto improbabilem ipsorum opinionem.

4. Brucina, de matr. quæst. 3. p. 8. à num. 10. alique nonnulli, ut Coninch. disp. 82. §. 1. num. 15. apud Sanch. & Castro P. cit. distinguunt in hunc modum: Ejusmodi metus gravis jussu aliquando incutitur ad alios fines, ali-
quando ad extorquendum matrimonium, V. G. habet Cajus jus accusandi Titium ob injuriam sibi illatam per furtum mille aureorum; potest tunc Cajus metum accu-
sationis incutere Titio ad extorquendos mille aureos, di-
cens: Redde mihi aureos, secus te accusabo, at non potest licitè dictum accusationis metum incutere ad extorquen-
dum matrimonium, sic dicens: Duc meam filiam secus te accusabo. Ratio est, inquit quia hic metus injustè in-
cutitur ad hunc finem matrimonij, cum ipsius libertati repugnet: at verò ad finem extorquendi aureos justè incutitur, quia ad eos recuperandos utitur Cajus mo-

do licitè accusationis. Pari modo si Index minetur car-
cerem Petri suppositori Virginis, nisi illam ducat, vel
dotes, tunc licetè (ajunt,) & justè Index carcerationis
metum incutit ad extorquendum matrimonium, quia
suppositor tenetur secundum leges illud celebrare.

5. Sed nos præsumamus in utroque casu, & exemplo
esse validum. Ita Castro P. 1. tr. 2. d. 1. p. 7. num. 2. de
Lugo de justit. d. 22. sect. 7. num. 60. Ratio est, quia in
utroque abest injustitia, & coactio. In judice jam spon-
te conceditur in alio probatur; quia tunc Cajus non se
illicitè gerit, nam si rectè, & attente res expendatur,
Cajus non minatur accusationem; quia Titium absolu-
te nullo modo cogit, sed solum sub conditione propo-
nit ipsi Titio, ut, si velit evitare accusationem, cui ipse
causam liberè dedit, & quam sine peccato deferret Cajus
potest, siliam liberè ducat. Non tamen interim nego
propter extrinsecam Doctorem auctoritatem, atque co-
rundem non contemnendam rationem posse Bonacina
opinionem probabilem reputari. Vide Tancredum con-
tra Pontium lib. 4. de matrim. l. 2.

Alii actus ex metu jussu incussu.

6. Alii quicunque actus ex metu jussu quomodo-
cunque incussu valent, si enim, validi sunt contra-
ctus, & matrimonia, multò magis ceteri actus, qui
pauciores, infortiusque conditiones requirunt, & ex alia
parte satis sunt voluntarii, ut suo loco supra, universe
conclusimus.

§. VIII. Quid operetur metus sive gravis, sive
levis in votis etiam solemnibus, qualis est
professio in Religione.

1. Instat peculiarem de hac re brevem questionem,
quia suis peculiaribus scaturit difficultatibus.

Qui aliqui Deo voverunt motus timore periculi pro-
venientis ex causa non libera, ex periculo, V. G. quod
infertur ex tempestate, ex morbo, &c. dicitur vovere
ob metum incussu ab intrinseco: qui motus timore pe-
riculi quod infertur à causa libera, V. G. à latrone, à
Judice, &c. dicitur vovere ob metum incussu ab ex-
trinseco.

2. Jam si metus levis, vel gravis sive justus, sive in-
justus, sive ab intrinseco, sive ab extrinseco non incussus
sit ad sistendum extorquendi votum, certum est nihil officere
validitati voti: votum ergo erit, & obligabit. Ita can-
chez lib. 4. de dec. c. 3. num. 4. Castro P. tom. 3. de voto, d. 1.
p. 5. num. 2. Ratio est, quia tunc à nemine impellitur vo-
vens, sed sponte sua illud eligit, tanquam remedium
imminenti mali, hoc reduitur quando elicitur votum,
tanquam conditio oblata ad malum evitandum, de qua
re videatur Sanchez ibid. num. 5. & lib. 4. de matrim. d. 12.
num. 12.

3. At verò metus gravis injustus ad extorquendum
votum ab aliquo incussus, illud sive simplex, sive solem-
ne professionis invalidum reddit, saltem ex jure positivo
& per aliquos, etiam ex jure naturæ, unde, ut non serve-
tur, relaxatione nequaquam eget. Sic Sanchez, lib. 4. in
Decalog. cap. 3. num. 12. Sotus, Abbas, Navarrus, Arg. To-
let. Sa. alique ibid. cit. Ratio est, quia ex una parte votum
describitur esse spontaneum Dei obsequium, unde ory-
nino voluntarium esse convenit, & ex alia parte irritum
esse votum sic emissum declaratum est ab Ecclesia. Ita
Sotus alique apud eundem Sanchez l. c. num. 6. & apud
Castro P. tom. 3. d. 1. de voto part. 5. num. 6.

4. Hinc merito deducunt aliqui, ut Navarr. Sa, To-
let. alique cum Sanch. lib. 4. in Decalog. cap. 3. num. 12. initia-
tum Ordine Sacro metu viri constantis, non teneri Vo-
to Castitatis ordini annexo, atque ita posse sine ulla
dispensatione ad nuptias transire, si nolit in Ordinis
Sacri usu permanere: sic Sanchez, d. cap. 3. c. 18. movent
tamen, si cessante metu, vel semel eo ordine usus sit, quod
nequeat resiliire: quia usus ille est ordinis ratificatio:

ratificatio